

УДК: 81'42:316.77:004.738.5

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10\(40\)-759-772](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10(40)-759-772)

Подашевська Тетяна Леонтіївна кандидат наук із соціальних комунікацій, заслужений журналіст України, доцент кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю факультету PR, журналістики та інформаційної політики, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0001-7198-2070>

Мочалова Наталія Степанівна старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, <https://orcid.org/0000-0001-6178-6287>

Стрельбіцька Олена Олександрівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, <https://orcid.org/0000-0003-1989-8829>

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ ЯК ІНСТРУМЕНТА СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню прагматичного потенціалу інтернет-мемів як інструмента соціального впливу в сучасному комунікативному просторі. Уточнено особливості їх функціонування в інтернет-дискурсі, проаналізовано мовну і візуальну структури, а також окреслено ключові механізми впливу на масову свідомість. Висвітлено лінгвопрагматичні та соціокультурні чинники, що зумовлюють ефективність мемів у процесі формування громадської думки і відображення актуальних соціальних процесів.

Особливу увагу приділено прагматичним стратегіям, за допомогою яких меми реалізують іронічне, сатиричне й провокаційне осмислення соціальних і політичних реалій. Розглянуто роль контексту, інтертекстуальності та культурних кодів, що впливають на тлумачення мемів і їх сприйняття різними соціальними групами в онлайн-середовищі.

Показано, що меми є гібридними семіотичними конструкціями, які поєднують текстові, візуальні та символічні елементи. Таке поєднання дає їм змогу виконувати не лише розважальну, а й соціально-регулятивну та критичну функції. Меми формують простір колективної інтерпретації,

служать каналом вираження суспільних настроїв, емоційних реакцій і засобом самоідентифікації учасників комунікації.

Підкреслено, що прагматичний ефект мемів зумовлений когнітивними та емоційними чинниками, що визначають особливості їх сприйняття та поширення. Завдяки здатності швидко адаптуватися до актуальних подій і культурних контекстів меми набувають рис символічного коментаря та форми колективної рефлексії. Наголошено, що інтернет-меми є вагомим елементом сучасної медіакультури, який відображає ціннісні та ідеологічні тенденції суспільства й впливає на процеси соціальної взаємодії та формування нових дискурсивних практик.

Ключові слова: дискурс, цифрова культура, комунікативні стратегії, масова свідомість, інтертекстуальність, візуальна риторика, соціальні медіа, когнітивна лінгвістика, гумор, маніпуляція, культурний код, медіапростір, соціальна динаміка, інтернет-мем, медіакомунікації.

Podashevska Tetiana Leontiivna PhD in Social Communications, Honored Journalist of Ukraine, Associate Professor, Department of Information Activities and Public Relations, Faculty of PR, Journalism and Information Policy, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-7198-2070>

Mochalova Nataliia Stepanivna Senior Instructor, Applied Linguistics Department, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, <https://orcid.org/0000-0001-6178-6287>

Strelbitska Olena Oleksandrivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of Philology, Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, Lutsk, <https://orcid.org/0000-0003-1989-8829>

PRAGMATIC POTENTIAL OF INTERNET MEMES AS A TOOL OF SOCIAL INFLUENCE IN ONLINE COMMUNICATION

Abstract. This article explores the pragmatic potential of internet memes as a tool of social influence in modern communicative space. It clarifies the specific features of their functioning within internet discourse, analyzes their linguistic and visual structures, and outlines the key mechanisms through which they influence mass consciousness. The study highlights the linguo-pragmatic and sociocultural factors that determine the effectiveness of memes in shaping public opinion and reflecting current social processes.

Particular attention is given to pragmatic strategies that enable memes to express ironic, satirical, and provocative interpretations of social and political realities. The role of context, intertextuality, and cultural codes influencing the interpretation and perception of memes by various social groups in online environments is examined.

It is demonstrated that memes are hybrid semiotic constructs that combine textual, visual, and symbolic elements. This combination allows them to perform not only an entertaining function but also social-regulatory and critical ones. Memes create a space for collective interpretation, serve as a channel for expressing public sentiments and emotional reactions, and function as a means of self-identification for participants in communication.

The study emphasizes that the pragmatic effect of memes is conditioned by cognitive and emotional factors determining their perception and dissemination. Due to their ability to quickly adapt to current events and cultural contexts, memes acquire the features of symbolic commentary and a form of collective reflection. It is concluded that internet memes are a significant element of contemporary media culture, reflecting the value and ideological tendencies of society and influencing processes of social interaction and the formation of new discursive practices.

Keywords: discourse, digital culture, communicative strategies, mass consciousness, intertextuality, visual rhetoric, social media, cognitive linguistics, humor, manipulation, cultural code, media space, social dynamics, internet meme, media communication.

Постановка проблеми. Упродовж останнього десятиліття спостерігається інтенсивне зростання значення інтернет-комунікації як провідного каналу соціальної взаємодії. Цифрові технології та соціальні мережі суттєво трансформували способи обміну інформацією, механізми формування громадської думки та впливу на масову свідомість. Одним із найвиразніших проявів цих змін є активне поширення інтернет-мемів – коротких візуально-текстових повідомлень, які завдяки динамічності, доступності та емоційній насиченості набули статусу важливого соціокультурного феномена.

Інтернет-мем як елемент сучасної медіакультури виконує низку функцій, зокрема інформаційну, розважальну, емоційно-регулятивну та комунікативну. Водночас сучасні дослідження засвідчують, що його роль не обмежується лише розвагою: мем дедалі частіше постає інструментом соціального впливу, що здатен формувати ставлення до суспільних подій, підтримувати чи заперечувати ідеологічні позиції та транслювати емоційні реакції спільнот на соціально значущі явища.

З огляду на це, багатофункціональність інтернет-мемів зумовлює потребу в поглибленому аналізі їхнього прагматичного потенціалу як специфічного засобу комунікації.

Науковий інтерес до феномена інтернет-мемів посилюється потребою осмислення нових типів комунікативної поведінки користувачів у цифровому просторі. Останніми роками з'явилася значна кількість праць, присвячених семіотичним, когнітивним і соціолінгвістичним аспектам функціонування мемів, однак їхній прагматичний вимір і надалі залишається недостатньо опрацьованим. Зокрема потребує уточнення те, яким чином взаємодіють мовні та візуальні компоненти мемів у створенні впливу на адресата, які комунікативні стратегії забезпечують їхню ефективність, а також яку роль відіграють контекст, інтертекстуальність і культурні коди у формуванні смислів. Актуальність дослідження зумовлена тим, що інтернет-меми стають невіддільним складником соціального дискурсу, зокрема політичного, культурного та освітнього. Вони не лише відображають суспільні настрої, а й активно їх формують, перетворюючись на індикатор соціальних трансформацій. Сучасні медіадослідження свідчать, що завдяки здатності оперативно реагувати на події та транслювати колективні емоції меми виконують соціально-регулятивну функцію і слугують засобом публічної рефлексії.

Отже, постає потреба в ґрунтовному лінгвопрагматичному аналізі інтернет-мемів як інструмента соціального впливу в умовах цифрового суспільства. Розуміння механізмів їхнього прагматичного потенціалу дасть змогу точніше окреслити канали впливу медіатекстів на колективну свідомість і визначити місце мемів у сучасному комунікативному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи сучасні публікації, присвячені тематиці інтернет-мемів, варто зупинитися на праці І. Мудрої, яка наголошує, що в умовах війни меми стають складником медіаконтенту, виконуючи мобілізаційну, підтримувальну та критичну функції [1]. Меми впливають на інтерпретацію подій аудиторією, що, на думку дослідниці, безпосередньо підтверджує соціально-прагматичний потенціал їх використання в кризових дискурсах.

Натомість В. Биков, О. Спирін і А. Пінчук розглядають цифрову трансформацію як процес зміни комунікативних практик і ролей учасників освітнього середовища [2]. Науково-практичний інтерес становить запропонований ними підхід до розуміння цифрових екосистем і мережевої взаємодії як чинників, що опосередковано пояснюють умови, за яких меми набувають здатності до швидкого поширення та впливу на масову свідомість у відкритих комунікативних платформах.

На увагу заслуговують дослідження І. Драча, у яких сформульовано принципи відкритої науки в університетському середовищі [3]. На думку автора, забезпечення прозорості та доступності знань сприяє активнішій циркуляції меметичного інформаційного контенту. Це відбувається завдяки зменшенню обмежень доступу до інформації та розширенню публічних комунікаційних майданчиків, що перетворює меми на інструмент колективної рефлексії.

У звіті Національної академії педагогічних наук України за 2023 рік описано системні зміни у сфері цифрової комунікації в освіті та науці [4]. У документі підкреслено, що в сучасних умовах особливого значення набуває роль цифрових каналів у формуванні установок і поведінкових моделей, на яких ґрунтуються механізми соціального впливу мемів у медіасередовищі.

Питання використання електронних науково-освітніх систем і формування цифрових компетентностей у роботі з ними розглядають І. Іванова, А. Яцишин, Л. Лупаренко та ін. [5]. Науковці дійшли висновку про необхідність розвитку нових медіаграмотних умінь, що корелює з особливостями інтерпретації мемів. Отже, можна стверджувати, що рівень цифрової компетентності безпосередньо впливає на глибину сприйняття та адекватність тлумачення медіатекстів. Зокрема спільноти з вищим рівнем цифрової компетентності виявляють більшу здатність розпізнавати інтертекстуальні зв'язки та прагматичні смисли мемів, що свідчить про взаємозалежність технічних навичок і когнітивних механізмів інтерпретації.

У цьому контексті показовими є результати досліджень, здійснених фахівцями Інституту цифровізації освіти НАПН України, які у своєму аналізі цифрової компетентності сучасного педагога відзначають потребу у формуванні навичок критичного прочитання візуально-текстових матеріалів [6]. Таким чином, підтверджується теза, що сприйняття мемів є не лише культурно, а й компетентнісно зумовленим. З огляду на це, можна дійти висновку, що здатність до критичного аналізу мультимодального контенту безпосередньо визначає рівень комунікативної активності та соціального впливу індивіда в цифровому середовищі.

Подальший розвиток теоретичного осмислення цифровізації освіти представлено в працях В. Кременя, В. Бикова, О. Ляшенка, С. Литвинової та ін. [7]. Науковці детально проаналізували методологічні засади цифровізації та показали, як цифрові платформи структурують комунікаційні процеси й моделі поширення контенту. Вони визначили, що такі показники, як «швидкість», «масштаб» і «резонанс» функціонування мемів, зумовлюють їхню ефективність як інструмента соціального впливу в мережевих медіа.

Поглиблюючи зазначені підходи, В. Барладим, А. Бруяка, А. Ейсмонт та ін. [8] досліджують потенціал віртуальної реальності у формуванні нових

культурних кодів. Автори наголошують, що зростання ролі мультимодальності посилює тезу про гібридну, візуально-текстову природу мемів і визначає їхню прагматичну ефективність у мультимодальних середовищах.

Отже, мультимодальність постає системоутворювальним чинником, який інтегрує когнітивний, комунікативний і соціальний виміри функціонування мемів.

Запит сучасного суспільства на ефективні інструменти опрацювання емоційно забарвлених повідомлень продемонстровано в дослідженні О. Овчарук, І. Іванюк та О. Гриценчук [9].

Науковці проаналізували емоційну насиченість як чинник, що визначає прагматичну силу мемів – їхню здатність об'єднувати, підтримувати чи формувати протестні наративи в освітніх і громадських спільнотах. Водночас на важливості цифрової трансформації в умовах воєнного стану наголошують О. Пінчук і Н. Яськова [10].

Науковці продемонстрували, що в екстремальних контекстах зростає роль коротких візуально-текстових форм, зокрема мемів, які посилюють функції швидкого сенсоутворення та сприяють соціальній координації. Таким чином, меми виконують роль своєрідного інструмента колективної адаптації та підтримання інформаційної стійкості суспільства. Вагомий внесок у розуміння ролі відкритих електронних систем у науковій діяльності зробили С. Іванова, В. Дем'яненко, А. Дудко та ін. [11].

Вчені розглядають мем як тиражований, змінний і керований мережевою логікою «відкритий модуль» культурної інформації. З огляду на це, меми інтерпретуються як структурні одиниці цифрової комунікації, що забезпечують циркуляцію соціально значущих змістів у відкритому інформаційному середовищі.

Досліджуючи феномен цифрової освіти, О. Спірін систематизував ключові поняття та підходи до цифрової комунікації [12]. У його трактуванні зміст мема розглядається як елемент цифрової екосистеми, що бере участь у формуванні мережових смислів.

Учений підкреслює, що меми є не лише формою розважального контенту, а й повноцінною комунікативною одиницею з прагматичним ефектом, який можна вимірювати через публічні онлайн-дискурси. Отже, у межах цифрової екосистеми мем постає як засіб соціального впливу та механізм смислотворення.

Мета статті – дослідження прагматичного потенціалу інтернет-мемів як інструмента соціального впливу та виявлення мовних, візуальних і контекстуальних механізмів їхнього функціонування в сучасному інтернет-дискурсі.

Завдання статті:

1. Теоретично окреслити феномен інтернет-мема в сучасному комунікативному просторі та визначити його прагматичний потенціал як засобу соціального впливу.

2. Виявити мовні, візуальні й контекстуальні механізми прагматичної дії та показати, як їхня взаємодія формує смисл і впливає на сприйняття адресата.

3. Описати комунікативні стратегії, зокрема іронію, сатиру, провокацію, інтертекстуальність та культурні коди, що забезпечують ефективність мемів у формуванні громадської думки.

4. Проаналізувати соціальні функції мемів у політичному, культурному та освітньому дискурсах і узагальнити їхній вплив на колективну пам'ять та ціннісні орієнтири суспільства.

Виклад основного матеріалу. У сучасному інформаційному суспільстві цифрові технології відіграють провідну роль у забезпеченні комунікації. Життєдіяльність людини тісно пов'язана з засобами цифрової взаємодії. Соціальні мережі, месенджери та платформи коротких відео формують нову культуру спілкування, у межах якої відбувається не лише обмін інформацією, а й створення індивідуальних смислів, символів і емоцій. У цьому контексті інтернет-меми посідають особливе місце, оскільки часто виконують функцію заміни вербальної комунікації. З огляду на це, їх розглядають як важливий елемент масової комунікації, що відображає тенденції культурних змін і суспільних процесів.

Меми можна трактувати як специфічну форму висловлювання, яка поєднує візуальний компонент, текст і підтекст. Ефективність їх сприйняття мемів значною мірою залежить від належності учасників комунікації до спільного культурного простору. Окрім того, зміст мемів часто виходить за межі прямого значення, що зумовлює потребу володіння відповідними культурними чи соціальними кодами для їх розуміння.

Таким чином, щоб збагнути механізм функціонування мемів, важливо враховувати, що їх сприйняття ґрунтується не лише на зображенні чи фразі, а й на колективному досвіді певної соціальної групи. З огляду на це, одні меми набувають вірусного поширення, що спостерігається на сучасних інтернет-платформах, тоді як інші залишаються поза увагою користувачів.

Прагматичний потенціал мемів полягає в здатності не лише передавати інформацію, а й безпосередньо впливати на сприйняття та емоційний стан адресата. Зокрема меми можуть змінювати настрій, формувати емоційну атмосферу, стимулювати обговорення або навіть спонукати до певних дій. У цьому контексті їх розглядають як сучасний

засіб масової комунікації, що поєднує елементи гумору, критики, пропаганди та самоіронії. Розглядаючи меми як інструмент соціального впливу, варто зазначити, що вони активно використовуються в політичних, соціальних і культурних процесах. Меми слугують способом вираження ставлення до влади, реформ чи суспільних явищ. Іноді вони здатні оперативніше й точніше, ніж журналістські матеріали, передавати суспільні настрої. Їхня ефективність полягає в простоті форми та здатності концентрувати складні емоції в лаконічному тексті чи зображенні.

У політичному дискурсі меми часто виконують функцію неформальної критики, висміюючи політичні гасла, поведінку політиків або суспільні стереотипи. Такий спосіб комунікації дає змогу обговорювати складні чи суперечливі питання в доступній і безпечній формі. Через меми користувачі не лише виражають власне невдоволення, а й формують спільне бачення ситуації. Отже, однією з провідних функцій мемів є створення колективного погляду на реальність.

Водночас меми можуть виконувати не лише критичну, а й об'єднувальну функцію. Зокрема в періоди суспільних потрясінь або під час воєнних подій вони слугують засобом підтримки, сприяють формуванню відчуття єдності. У кризових ситуаціях гумор допомагає знижувати рівень тривоги та створює простір для спільного переживання. У таких умовах мем стає інструментом не лише для вираження емоцій, а й для збереження стійкості. Інтернет-меми мають виразну культурну природу, оскільки поєднують мовні, візуальні та символічні елементи сучасної цифрової комунікації. Їхній зміст ґрунтується на символах, алюзіях і текстах, уже наявних у колективній пам'яті. Це можуть бути фрагменти з фільмів, зображення історичних подій, популярні фрази чи політичні слогани. Саме інтертекстуальність забезпечує зрозумілість і привабливість мемів для широкої аудиторії, оскільки знайомий контекст викликає емоційну реакцію та підсилює прагматичний ефект.

Мовна складова мемів відіграє ключову роль у формуванні їхнього смислу, адже саме текст визначає тональність, іронію та комунікативний намір автора. Зазвичай текст мема короткий, але виразний, часто містить іронію, метафору або гіперболу. Завдяки цьому виникає подвійний смисл: буквальний і прихований (те, що сказано, і те, що мається на увазі). Саме багатошаровість робить меми ефективними засобами комунікації, здатними порушувати серйозні питання в жартівливій формі.

Цікаво, що навіть граматичні неточності чи навмисні мовні помилки в мемах можуть виконувати комунікативну функцію. Вони створюють ефект невимушеності, наближаючи мем до повсякденного мовлення, що сприяє підвищенню довіри до повідомлення.

З огляду на психологічний аспект, варто підкреслити, що меми часто використовують для вираження емоцій у ситуаціях, коли складно підібрати слова. Мем дає змогу ідентифікуватися з певною емоцією або досвідом, стаючи каналом співпереживання та полегшуючи спілкування в умовах стресу чи інформаційного перевантаження.

Меми виконують захисну функцію, допомагаючи людині дистанціюватися від проблеми через сміх і самоіронію, особливо в кризові періоди, коли їхня кількість у мережі різко зростає. Це свідчить про використання гумору як засобу колективного відновлення та підтримання емоційної стійкості. У таблиці 1 наведено порівняльну характеристику головних аспектів прагматичного потенціалу інтернет-мемів, що охоплює їхні інформаційну, психологічну, об'єднувальну та терапевтичну функції.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика головних
аспектів прагматичного потенціалу інтернет-мемів**

Аспект аналізу	Змістова характеристика	Приклади проявів у мемах	Прагматична функція
Мовний	Використання коротких, емоційно насичених висловів, гри слів, іронії, метафори, гіперболи	Фрази типу «це фіаско, братан!», «очікування/реальність», «зрада/перемога»	Створення іронічного ефекту, передача емоцій, формування ставлення до події
Візуальний	Комбінування тексту з образами, символами, впізнаваними персонажами чи сценами	Фото політиків, кадри з фільмів, мемні обличчя («Distracted Boyfriend», «Drakeposting»)	Підсилення смислу, формування візуального коду, впізнаваність контенту
Контекстуальний	Опора на спільний соціальний і культурний досвід користувачів	Мем про черги, бюрократію, воєнну тематику, ціни, політичні події	Залучення аудиторії через спільний досвід і колективну пам'ять
Психоемоційний	Виклик емоцій – сміху, співпереживання, підтримки, протесту	Мем як реакція на кризові ситуації або війни	Розрядка напруги, емоційна стабілізація, формування відчуття єдності

Джерело: авторська розробка

У сучасному медіапросторі меми функціонують як своєрідні носії ідеології, через які транслуються уявлення про добро і зло, справедливість, патріотизм, владу та суспільну мораль. Зазвичай вони відображають не офіційну, а народну позицію, що створює простір для альтернативної комунікації, у межах якої кожен може висловити власну думку, не порушуючи суспільно прийнятих норм.

З огляду на це, меми відображають стан культури певного періоду. Вони швидко втрачають актуальність, проте формують набір символів і фраз, які закарбовуються в колективній пам'яті користувачів. Таким чином, меми можна розглядати як елементи історичної пам'яті інтернет-спільнот.

Окрім того, меми точно фіксують культурний стан суспільства в конкретний момент часу, з'являючись як реакція на події, ситуації чи настрої. Через них можна простежити, що саме турбує людей, як вони ставляться до влади, війни, новин або повсякденних проблем. Швидке поширення мемів зумовлено використанням простої, зрозумілої більшості мови. Більшість мемів існує недовго – лише декілька днів або тижнів, після чого вони зникають. Однак навіть після цього вони залишають по собі слід: окремі фрази, образи чи жарти перетворюються на стійкі культурні маркери, які згодом з'являються в нових контекстах. У такий спосіб формується система символів, що стає частиною культурної пам'яті інтернет-користувачів.

З часом окремі меми повертаються в інформаційний простір, набуваючи нових значень, зокрема їх використовують для опису сучасних подій або вони залишаються в пам'яті як «класика» мемної культури, що слугує знаками певної епохи. Впізнавання знайомого зображення чи цитати дає змогу користувачеві миттєво відновити в пам'яті обставини їхнього виникнення.

Меми виконують не лише розважальну функцію, а й допомагають висловлювати думки, емоції, страхи чи надії. Через них передається ставлення до суспільних подій, іронія або протест. У цьому контексті меми відіграють роль колективної пам'яті, зберігаючи настрої часу, жарти, емоції та способи осмислення подій.

Отже, меми можна розглядати як короткі історії, що відображають колективний досвід. Вони є свідченням епохи, дають змогу простежити реакцію суспільства на виклики, зміни та актуальні проблеми. Саме тому інтернет-меми важливо аналізувати не лише як засіб гумору чи комунікації, а й як елемент сучасної культури, що фіксує дух часу та допомагає зрозуміти особливості колективної свідомості.

Висновки. Інтернет-меми є невіддільним елементом сучасної комунікації, що поєднує інформативність, емоційність і здатність до впливу.

Вони відображають не лише зміст суспільно значущих подій, а й ставлення користувачів до них, виконуючи функцію індикатора суспільних настроїв. У цифровому середовищі меми еволюціонували з простої форми розваги у вагомий інструмент соціального впливу.

Проведене дослідження засвідчує, що прагматичний потенціал інтернет-мемів полягає в інтеграції мовних, візуальних і культурних компонентів, які спільно створюють потужний емоційно-комунікативний ефект. Мем не лише передає інформацію, а й формує ставлення, підсилює чи послаблює певні соціальні позиції, забезпечує можливість вираження іронії, сарказму або протесту в зрозумілій і безпечній формі. У цьому контексті меми виступають чинником впливу на масову свідомість, стаючи складником процесів соціальної регуляції.

Окрім того, інтернет-меми мають як короточасний, так і тривалий культурний ефект. Вони фіксують окремі моменти суспільного життя, залишаючи після себе систему символів, фраз і візуальних образів, які згодом інтегруються в колективну пам'ять. Отже, меми можна розглядати як специфічні документи епохи, що репрезентують реалії часу крізь призму сприйняття звичайних користувачів.

Таким чином, інтернет-меми не є випадковим продуктом масової культури, а становлять стійке комунікативне явище, що потребує подальшого системного аналізу. Перспективним напрямом майбутніх досліджень є вивчення механізмів формування суспільних смислів у межах мемної комунікації, виявлення прагматичних стратегій, які забезпечують ефективність цього виду дискурсу, а також аналіз національних особливостей мемотворення й порівняння функціонування мемів у різних культурних просторах. Такий підхід сприятиме глибшому розумінню ролі мемів у сучасній медіакulturі та уточненню механізмів їхнього впливу на суспільну свідомість.

Література:

1. Мудра І. Меми як інструмент інформаційної війни: інфодискурс у медіапросторі України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Журналістика. 2023. № 2(12). С. 45–52. URL: <https://doi.org/10.23939/sjs2023.02.081> (дата звернення: 14.10.2025).
2. Биков В. Ю., Спирін О. М., Пінчук О. П. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. *Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2020. Т. 1. № 1. С. 27–36. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(1\).2020.27-36](https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).2020.27-36) (дата звернення: 14.10.2025).
3. Драч І. Відкрита наука в університетах: цілі та переваги. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. № 1(50). С. 90–93. URL: <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/257633> (дата звернення: 14.10.2025).

4. Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2023 р.: звіт / за ред. В. Г. Кременя. 2024. DOI: <https://doi.org/10.37472/zvit2023> (дата звернення: 14.10.2025).

5. Використання електронних науково-освітніх систем у підготовці та підвищенні кваліфікації наукових і науково-педагогічних працівників: методичні рекомендації / Іванова С. М., Яцишин А. В., Лупаренко Л. А., Дудко А. Ф., Новицька Т. Л., Кільченко А. В., Яськова Н. С., Новицький С. В., Лабжинський Ю. А. Київ: Педагогічна думка, 2020. 113 с. URL: <https://surli.cc/herpnx> (дата звернення: 14.10.2025).

6. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2023 (Пошук рішень в період війни): зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару (Київ, 21 берез. 2023 р.) / за заг.ред. О. В. Овчарук. Київ: ІЦО НАПН України, 2023. 208 с. URL: <https://surl.li/xduxnt> (дата звернення: 14.10.2025).

7. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: наукова доповідь загальним зборам НАПН України «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи», 18–19 листопада 2022 р. / В. Г. Кремень, В. Ю. Биков, О. І. Ляшенко, С. Г. Литвинова, В. І. Луговий, Ю. І. Мальований, О. П. Пінчук, О. М. Топузов. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. № 4(2). С. 1–49. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223>.

8. Методологія використання хмаро орієнтованих систем відкритої науки у закладах освіти: монографія/ Барладим В.М., Бруяка А.В., Ейсмонт А.В., Коваленко В.В., Мар'єнко М. В., Носенко Ю. Г., Семеріков С. О., Сухих А. С., Шишкіна М. П. ; за ред. М. П. Шишкіної. Київ: ІЦО НАПН України, 2023. 197 с. URL: <https://surl.lu/gbcprt> (дата звернення: 14.10.2025).

9. Результати онлайн-опитування «Готовність і потреби вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ в умовах війни: 2023». Аналітичний звіт / О. Овчарук, І. Іванюк, О. Гриценчук [та ін.]; за заг. ред. О. Овчарук. Київ: ІЦО НАПН України, 2023. 81 с. URL: <https://surl.lu/ermmti> (дата звернення: 14.10.2025).

10. Цифрова трансформація науково-освітніх середовищ в умовах воєнного стану: збірник матеріалів. Звітна наукова конференція Інституту цифровізації освіти НАПН України, 23 лютого 2024 р., м. Київ / упоряд.: О. П. Пінчук, Н. В. Яськова. Київ: ІЦО НАПН України, 2024. 168 с.

11. Відкриті електронні науково-освітні системи у науково-дослідній діяльності: метод. посіб. / Іванова С. М., Дем'яненко В. М., Дудко А. Ф., Кільченко А. В., Лабжинський Ю. А., Лупаренко Л. А., Новицька Т. Л., Новицький С. В., Спірін О. М., Ткаченко В. А., Шиненко М. А., Яськова Н. В., Яцишин А. В. / за наук. ред. проф. О. М. Спіріна. Київ: Педагогічна думка, 2020. 208 с. URL: <https://surl.li/iktqjo> (дата звернення: 14.10.2025).

12. Спірін О. М. Цифрова освіта. *Енциклопедія освіти* / Нац. акад. пед. наук України: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. С. 1096.

13. Адаптивна хмаро орієнтована система навчання та професійного розвитку вчителів закладів загальної середньої освіти: монографія / Дем'яненко В. М. та ін.; за наук. ред. М. П. Шишкіної. Київ: Педагогічна думка, 2020. 183 с.

14. Методологія використання хмаро орієнтованих систем відкритої науки у закладах освіти: монографія/ Барладим В.М., Бруяка А.В., Ейсмонт А.В., Коваленко В.В., Мар'єнко М. В., Носенко Ю. Г., Семеріков С. О., Сухих А. С., Шишкіна М. П.; За ред. М. П. Шишкіної. Київ: ІЦО НАПН України, 2023. 197 с.

15. Burov O. Yu., Lytvynova S. H., Semerikov S. O., Yechkalo Y. V. ICT for disaster-resilient education and training. *CEUR Workshop Proceedings*. 2023. P. 1–25. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3482/paper000.pdf> (date of access: 14.10.2025).

16. Lukianova L., Ovcharuk O. Information Literacy and Digital Inclusion: Challenges of the Modern Information Educational Environment in Ukraine. *From Digital Divide to Digital Inclusion*. Singapore, 2023. P. 541–565. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-99-7645-4_25 (date of access: 14.10.2025).

References

1. Mudra, I. (2023). Memy yak instrument informatiinoi viiny: infodyskurs u mediaprostori Ukrainy [Memes as a tool of information warfare: Info-discourse in the media space of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha". Seriya: Zhurnalistyka*, 2(12), 45–52. <https://doi.org/10.23939/sjs2023.02.081> [in Ukrainian].

2. Bykov, V. Yu., Spirin, O. M., & Pinchuk, O. P. (2020). Suchasni zavdannia tsyfrovoy transformatsii osvity [Modern tasks of digital transformation of education]. *Visnyk Kafedry YuNESKO "Neperervna profesiina osvita KhKhI stolittia"*, 1(1), 27–36. [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(1\).2020.27-36](https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).2020.27-36) [in Ukrainian].

3. Drach, I. (2022). Vidkryta nauka v universytetakh: tsili ta perevahy [Open science in universities: Goals and advantages]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*, 1(50), 90–93. <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/257633> [in Ukrainian].

4. Kremen, V. H. (Ed.). (2024). *Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy u 2023 r.* <https://doi.org/10.37472/zvit2023> [in Ukrainian].

5. Ivanova, S. M., Yatsyshyn, A. V., Luparenko, L. A., Dudko, A. F., Novytska, T. L., Kilchenko, A. V., Yaskova, N. S., Novytskyi, S. V., & Labzhynskyi, Yu. A. (2020). *Vykorystannia elektronnykh naukovo-osvitnikh system u pidhotovtsi ta pidvyshchenni kvalifikatsii naukovykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv: Metodychni rekomendatsii*. Kyiv: Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].

6. Ovcharuk, O. V. (Ed.). (2023). *Tsyfrova kompetentnist suchasnoho vchytelia novoi ukrainskoi shkoly (2023): Poshuk rishen v period viiny*. Kyiv: ITsO NAPN Ukrainy. [in Ukrainian].

7. Kremen, V. H., Bykov, V. Yu., Liashenko, O. I., Lytvynova, S. H., Luhovyi, V. I., Malovanyi, Yu. I., Pinchuk, O. P., & Topuzov, O. M. (2022). Naukovo-metodychne zabezpechennia tsyfrovizatsii osvity Ukrainy: Stan, problemy, perspektyvy [Scientific and methodological support for digitalization of education in Ukraine: State, problems, prospects]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, 4(2), 1–49. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223> [in Ukrainian].

8. Barladym, V. M., Bruyaka, A. V., Eismont, A. V., Kovalenko, V. V., Marienko, M. V., Nosenko, Yu. H., Semerikov, S. O., Sukhikh, A. S., & Shyshkina, M. P. (2023). Metodolohiia vykorystannia khmaro oriietovanykh system vidkrytoi nauky u zakladakh osvity [Methodology of using cloud-oriented open science systems in educational institutions]. In M. P. Shyshkina (Ed.), *Kyiv: ITsO NAPN Ukrainy*. [in Ukrainian].

9. Ovcharuk, O., Ivaniuk, I., & Hrytsenchuk, O. (2023). Rezul'taty onlain-opytuvannia "Gotovnist i potreby vchyteliv shchodo vykorystannia tsyfrovyykh zasobiv ta IKT v umovakh viiny 2023" [Results of the online survey "Teachers' readiness and needs for the use of digital tools and ICT under war conditions"]. *ITsO NAPN Ukrainy*. [in Ukrainian].

10. Pinchuk, O. P., & Yaskova, N. V. (Eds.). (2024). *Tsyfrova transformatsiia naukovo-osvitnikh seredovyshch v umovakh voiennoho stanu*. Kyiv: ITsO NAPN Ukrainy. [in Ukr].

11. Ivanova, S. M., Demianenko, V. M., Dudko, A. F., Kilchenko, A. V., Labzhynskiy, Yu. A., Luparenko, L. A., Novytska, T. L., Novytskyi, S. V., Spirin, O. M., Tkachenko, V. A., Shynenko, M. A., Yaskova, N. V., & Yatsyshyn, A. V. (2020). *Vidkryti elektronni naukovo-osvitni systemy u naukovo-doslidnii diialnosti*. Kyiv: Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].
12. Spirin, O. M. (2021). Tsyfrova osvita [Digital education]. In *Entsyklopediia osvity* (2nd ed.). Kyiv: Yurinkom Inter. [in Ukrainian].
13. Demianenko, V. M., et al. (2020). *Adaptyvna khmaro oriientovana systema navchannia ta profesiinoho rozvytku vchyteliv zakladiv zahalnoi serednoi osvity*. Kyiv: Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].
14. Burov, O. Yu., Lytvynova, S. H., Semerikov, S. O., & Yechkalo, Y. V. (2023). ICT for disaster-resilient education and training. *CEUR Workshop Proceedings*, 1–25. <https://ceur-ws.org/Vol-3482/paper000.pdf>
15. Lukianova, L., & Ovcharuk, O. (2023). Information literacy and digital inclusion: Challenges of the modern information educational environment in Ukraine. *From Digital Divide to Digital Inclusion*, 541–565. https://doi.org/10.1007/978-981-99-7645-4_25